

පරිසරයට හිතකාර කපුටා

පුටා අයත් වන්නේ කෝරවිඩි පවුලට ය. කෝරවිඩි පවුලට කුරුල්ලන් තුන් වර්ගයකි. ඉන් දෙවර්ගයක් කාක්කන් වන අතර අනෙක් වර්ගය ලංකාපේ නොහොත් පොල්කිව්වා ය.

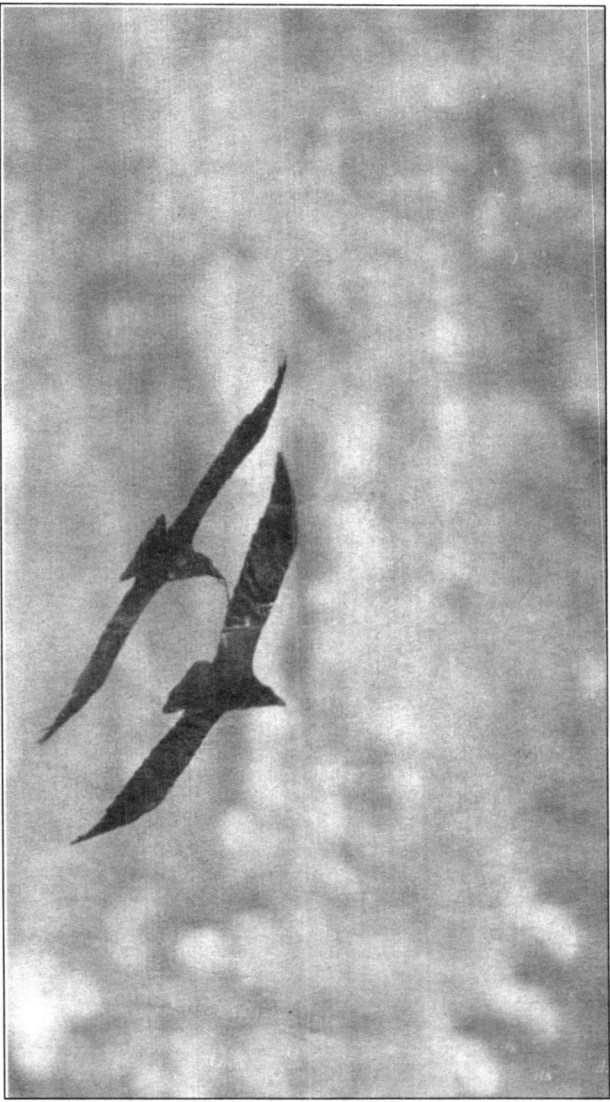
තවශ්‍යය

මේ සතා වැඩිපුර කඳුකරයෙහි වෙසේ. කොරවුස් නොහොත් කපුටා කළු ය. නමුත් දිලිසෙන කළු පාටකි. හොටය මඳක් නැවී ඇත. හොටය පිටුපස කෙලවර නාස් සිදුරු ඇත. අප රටෙහි ජීවත්වන කපුටන් දෙවර්ගයකි. එක කපුටු විශේෂයක් කළු කපුටා ය. මේ සතා

ගේ විද්‍යාත්මක නම කොරවුස් කොරෙනොෆිඩිස් කැල්මිනේටස් (corvus coronoides calaminatus) ය. මෙම කපුටාගේ මුළු දේහයම කළු පාටය. ගෙල පිටුපස සහ අවට දිලිසෙන සුළු නැත. එය දම්පාටට හුරු කළු පාටක් ය. පාවිත් වැඩි කපුටු විශේ-

ෂය වියලි ප්‍රදේශවලත්, තෙත් ප්‍රදේශවල සිටින කපුටු විශේෂයේ දැඹුරු කළු ස්වභාවයක් දැකිය හැකි ය. ඇතැම් අවස්ථාවලදී සුදුපාටට හුරු ඇලි ලක්ෂණ ඇති කපුටෙක් හෝ දෙන්නෙක් දැක ගත හැකි ය. එහෙත් හොටය කළුය. මෙම කපුටන් අප රටෙහි සම්පූර්ණයෙන්ම පහත් මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල දැකිය හැකිය. අඩි 2000ට වඩා උස් ප්‍රදේශවල දුර්ලභය.

අඩි 4000ට වැඩි ප්‍රදේශවලට ආගන්තුකයෙකි. නමුත් ගණනින් වැඩිය. මෙම විශේෂ දකුණු ඉන්දියාව, ඔස්ට්‍රේලියාව, අග්නිදිග ආසියාව, චීනය සහ ජපානයේත් ඇත. දිග සමාන්තයෙන් අගල් 18 ක් පමණ වේ. වර්ෂාව අනුව බලන කල කැලෑ ආශ්‍රිතව හා ගම්බදව කපුටු පෝඩු ලෙසත් නගරබද පෙදෙස්වල රාශි වශයෙනුත් දැකිය හැකිය. සර්ව භක්ෂකයෙකි. කුණු කසල යනාදිය සහ විශේෂයෙන්ම අතිකුත් කුරුල්ලන්ගේ බිජු සොරකම් කර බුදිති. පොල් කරවි වැනි උස් ගස් උඩ කෝටුවලින් කැදුල්ල නතා ගනී. කොහු, තණකොළ, කුඩාමුල් වර්ග ඇතුළත අතුරයි. එක් පැත්තක උල් හැඩයක් ඇති අගල් 2-3ක් දිග ලා කොළපාට, දුඹුරු හෝ අළුපාට ලකුණු ඇති බිත්තර 3ක් හෝ 4ක් වරකට දමයි. බිත්තර දමන්නේ ජූනි සිට අගෝස්තු කාලය අතරය. අප රටෙහි ජීවත්වන දෙවන විශේෂය ලංකාවේ ගෙවල් අවට සිටින කපුටා ය. විද්‍යාත්මක නම කොර්වුස් ස්ප්ලෙක්ඩන්ස් ප්‍රෝටොගැටුස් (*corvus spleuddus protogatus*) ය. දී. අගල් 16-17ක් පමණ වේ. තලල දුඹුරු පාටය. දේහයේ අනෙකුත් පෙදෙස් කළුපාටය. උදර ප්‍රදේශය තද කළු ය. වියළි පෙදෙස්වල කාක්කන් තෙත් කලාපීය පෙදෙස්වල සතුන්ට වඩා කළු ය. මෙම කාක්කන් මුහුදුබඩ ප්‍රදේශයේ ඇතත් හම්බන්තොට සිට අරුගමමරාය තෙක් අඩුය. ඉන්දියාව හා බුරුම (මියන්මාර්) ප්‍රදේශවලද වෙනත් විශේෂ ඇත. මෙම කපුටන්ගේ ගහනය වැඩිය. විශේෂයෙන්ම කළු කපුටන් පලවා හැර තැත් ලබා ගනී. එහෙත් මුහුදුබඩ හැර අභ්‍යන්තර ප්‍රදේශවල කළු කපුටන් වඩා ඇත. කොළඹ කාක්කන් යන මිනිසුන් විරුද්ධවලිය ලබා ඇත්තේ මෙම කාක්කන් ය. මෙම කපුටා ද සර්වභක්ෂකයෙකි. රංචු ගැසුණු රැළ වාසිය. බිත්තර දමන කාලය මැයි ජූනි ය. කැදුල්ල කළු කපුටාගේ කැදුල්ලට වඩා කුඩා ය. ගස් උඩින් හුදකලා තැත්වලත් කැදලි බද්දි. බිත්තර 4ක් පමණ දමයි. අණ්ඩාකාර එක් පැත්තක් උල් පැහැපත් බිත්තරය අගල් 2 පමණ

කාක්කා වැඩිපුර සාමූහිකව ජීවත්වන සතෙකි. සමූහ වශයෙන් දිවා කාලයේ සැරි සරි. තමන් වැඩිපුරම ආහාර සොයා යන ස්ථාන කරා පියාඹා යති. එවන් ස්ථානයක් ලද විට රැළම එකතු වී ආහාරය ගනී. ආහාරය ගැන සලකන විට නිතර කුසගිනි වැදෙන සතෙකි. එම නිසා ගැමියෝ මෙම සතුන්ට ආහාර දීම කරති. සමහර ගැමියන් මෙම සතාට ගිනෙල් පහන්තිර සාදා කෑම දෙති.

වේ. කපුටන්ගේ කුඩුවේ කොහාද බිත්තර දැමීමට උපයෝගී කර ගනී. වර්ෂා ගැන සඳහන් කරන විට කාක්කා වැඩිපුර සාමූහිකව ජීවත්වන සතෙකි. සමූහ වශයෙන් දිවා කාලයේ සැරි සරි. තමන් වැඩිපුරම ආහාර සොයා යන ස්ථාන කරා

පියාඹා යති. එවන් ස්ථානයක් ලද විට රැළම එකතු වී ආහාරය ගනී. ආහාරය ගැන සලකන විට නිතර කුසගිනි වැදෙන සතෙකි. එම නිසා ගැමියෝ මෙම සතුන්ට ආහාර දීම කරති. සමහර ගැමියන් මෙම සතාට ගිනෙල් පහන්තිර සාදා

කෑම දෙති. ගිනෙල් ආහාරයට ගත් විට කුසගිනි අඩුවන බව ගැමි මතයකි. සෙනසුරු දේව වාහනය නිසා අපල මග හැරීමට සත්කාර ලබන සතෙකි. සමූහය සමග ජීවත්වන නිසා එක් සතකුට යම් උපද්‍රවයක් ඇති වුවහොත් 'කාක් කාක්' හඬ නගා අනිකුත් කපුටන්ද ගෙන්වා ගනී. කපුටාගේ ව්‍යුහයේ විශේෂ සැලැස්මක් ලෙස උගේ හොටය ගත හැකි ය. සත්ත්ව හිස්කබලේ වර්ගිකරණයේදී ඩ්‍රොම්යන් තැනස් හිස් කබල ඇති සතා කපුටා ය. හිස්කබල ආශ්‍රිතව හොටයකි. අතිකුත් කුරුල්ල වර්ග වලට වඩා අවශ්‍ය දෙය තෝරා ගැනීමට හැකි කෙලවර පහතට තැවී ඇති විශේෂ හොටයකි. හොටයට පිටු පසින් සිදුරු දෙකකින් යුත් තාස් විවර දෙකක් ඇත. මෙම දේහ සැලැස්ම නිසා කපුටාට ආහාර සොයා ගැනීමට ආඝ්‍රාහ හා මුඛයට සරිලන හොටයකුත් ඇත. ගස්වල එල්ලී දිවා කාලය ගත කරන මග වඩුලා ගසෙත් පරිසරයට පිටවී යාමට පටන් ගන්නා විට කපුටා උගේ නවාතැන් ස්ථානය වූ සුපුරුදු ගස්වලට යාම සිදු කරයි. ශබ්දයට හය ඇති කපුටන් ශබ්දයෙන් පිරි කලබලකාරී නගරවලට වඩා නිසංසල නගරවල දක්නට ඇත. කපුටා ගැන නොයකුත් අදහස් දැක්විය හැකිවෙන්නේ ලංකාවේ ජීවත්වන ලංකා ගෙවල කාක්කා අප රටටම ආවේණික සතෙකි. අප රටෙහි සෑම පෙදෙසකම වාසය කරන මෙම සතා වස විය කවා හෝ වෙනත් විදියකින් විනාශ කර දැමීමට වෙහෙසෙන අය අප සත්ත්ව පැවැත්මට කරන්නේ වරදකි. අපේ ජන ජීවිතයට ඉතා ම කිට්ටු සතෙක් වන කපුටා ගැමි කථාවලට ද සංස්කෘතියට ද දායාද වූ සතෙකි. විද්‍යාත්මකව උගත හැකි දෑ රැසක් අපට ලබා දෙමින් ජීවත්වන මෙම කපුටා පරිසරයේ පිරිසිදු පැවැත්මට මහා උපකාරයක් කරන සතෙකි. කපුටන් වැනසීමට දිගු කර ඇති හස්තය අපේ සත්ත්ව පුජාවේ ඇති විවිධා සතෙක් ලෙස සැලකිය යුතු කපුටා උගේ පැවැත්ම ඒ අයර්ත් ම තබා ගැනීමට ඉඩ සලසන සෑම කෙනෙක්ම සත්ත්ව පුජාවට කරන්නේ අතගි උපහාරයකි. □